

# Diàleg

**AVUI+**  
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA  
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu  
JOAN ODINA, conseller delegat  
ORIOL HUGUET, director general  
BERTA CASTELLET, directora de màrqueting  
GONZALO CANEDO, director comercial  
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució  
JOAN SERRA, director de producció  
IVAN GRAU, cap financer  
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

LA SENSACIÓ DE DESCOBRIR  
UN PAISATGE FAMILIAR

Ramon Tremosa i  
Balcells



Professor de teoria econòmica a la UB  
www.ramontremosa.com

VITA BREVIS

Sempre  
a punt

## Claravalls al capvespre

Claravalls és un referent visual de la meua infantesa. No parlo del municipi que avui està agregat a Tàrraga, sinó del petit llogarret que està situat a cinc quilòmetres d'Areny de Noguera. Areny es troba situat a 731 metres d'alçada, a prop del riu Noguera Ribagorçana, mentre que Claravalls és situat als caps de la serra de Sant Marc, a 1.091 metres d'alçada. Sempre he vist Claravalls encimbellat a dalt de la carena, però no hi havia estat mai fins a aquest any.

**PER ANAR A CLARAVALLS DES D'ARENY CAL AGAFAR** la N-230 en direcció a Lleida. A uns tres quilòmetres, tot just passat el pont sobre el barranc de Sant Romà, hi ha una pista que trenca a mà dreta. Aquesta pista no ofereix cap dificultat si fem servir un 4x4, ja que en cotxe normal no és recomanable: es troba en bon estat però el seu fort desnivell ho desaconsella, atès que en menys de dos quilòmetres salvem un desnivell de més de quatre-cents metres. Des de Claravalls les vistes sobre tota la comarca de la Terreta són magnífiques, i abasten des del Montsec fins a la serra de Sant Gervàs. No és estrany que hi hagués en aquest indret, tot i les dificultats seculars d'accés i d'abastiment d'aigua, un bastió defensiu conformat per quatre cases al voltant del castell, que ja trobem esmentat l'any 1099. Avui despoblat, però conservat per uns ramaders de la comarca, també en destaca l'església del Roser, del segle XI.

**AQUESTA PENTECOSTA HEM ANAT D'ARENY** a Roda d'Isàvena amb uns amics, via Pont de Suert i Bonansa, poble d'on prové el president d'Aragó. Resseguint el curs del riu Isàvena es passa al costat del restaurat monestir d'Ovarra, ni de bon tros tan espectacular com el monestir d'Alaó de Sopeira. Roda fou durant l'Edat Mitjana la seu de la catedral de Lleida a l'exili, en ser la ciutat ocupada pels àrabs, i avui conserva el magnífic conjunt de la catedral: un claustre preciós en el qual es pot dinar, i una bella cripta soterrada.

**HEM TRIGAT DUES HORES PER FER EL VIATGE** d'anada, però si mirem el mapa de Roda a Areny hi ha només trenta quilòmetres en línia recta si travessem la serra de Cis. La Maria i el Jordi han vingut en 4x4 i la Susaina i jo els acompanyem per refer el camí, no sempre ben assenyalat, per diverses pistes forestals (gràcies, Maria Rosa i Xavier, per endur-vos tota la canalla per la carretera convencional).

**DESPRÉS DE PASSAR PER DOS NUCLIS POBLATS**, un d'ells amb població disseminada en moltes masies (Monesma) i l'altre amb un nucli central format per sis cases al voltant d'un robust campanar (Queixigar), ens hem perdut per culpa meua. I és que en un mas ens han dit que érem a tocar de Soliveta, un llogarret avui despoblat d'on prové la meua branca Tremosa i on no he estat mai, que finalment no hem sabut localitzar. Sortosament, un veí de Queixigar ens guia fins a una cruïlla que ens durà sense perdua fins a Areny.

**CAP AL TARD, TOT CIRCULANT PER LA SERRA** de Sant Marc a ritme de Bruce Springsteen, topem sobtadament amb Claravalls. Aquell conjunt de cases que tantes vegades havia vist era allà mateix, quan ja ni hi pensava, apressats com anàvem perquè es feia fosc. Aturats un moment a contemplar la vista imponent, vaig tenir aquella estranya i meravellosa sensació



C. DE MIGUEL

**“Des de Claravalls les vistes sobre tota la comarca de la Terreta són magnífiques, i abasten des del Montsec fins a la serra de Sant Gervàs”**

de descobrir un paisatge molt familiar, amb Areny ben petit allà al fons, contemplat però des d'un angle fins llavors mai explorat.

**NO EM PUC ESTAR D'ESMENTAR UN FET** de la meua història familiar. L'octubre de 1916 el meu besavi va morir d'una pulmonia construint una presa prop de la Torre de Capdella als trenta-vuit anys. A Cal Nin d'Areny no ho van saber fins poc abans de Nadal, quan els altres veïns del poble que hi treballaven van tornar al poble i van portar els seus objectes personals a la meua besàvia, al mateix temps que li comunicaven tan dolorosa notícia. Aquell va ser el Nadal més trist de la meua besàvia, llavors embarrassada de sis mesos i amb una filla de cinc anys. El

men moriria poc després de néixer, com ja havia passat abans amb dos nadons més, ja que en molts aspectes alimentaris i sanitaris la comarca estava el 1916 més a prop del segle XII que del segle XX.

**EN UNA ECONOMIA AGRÀRIA I AUTÀRQUICA** per les pèssimes comunicacions, i on la força masculina era imprescindible per al conreu dels camps, la meua besàvia s'havia de tornar a casar si volia salvar la casa. Poc temps després que la notícia s'escampés per la comarca en Pere Tremosa de Soliveta, a tocar de Claravalls, va casar-se amb na Teresa Grau, vídua de Cal Nin, i va baixar fins a Areny a peu amb tots els seus estris, potser pel mateix camí que nosaltres fem còmodament asseguts, escoltant ara Mozart. Vaig arribar a conèixer la meua besàvia, que era una dona forta i que d'aquell daltabaix en va saber treure una nova oportunitat. I així l'any 1934 un altre Tremosa, el que va ser el meu avi Ramon, també va baixar del mas de Soliveta a Areny per casar-se, una matinada de febrer, amb la nena de Cal Nin. Després van prendre xocolata calenta i van anar de viatge de noces a Barcelona, sortint per primer cop de la comarca.

**MENTRE TORNEM DE CLARAVALLS I PENSO** en aquestes coses el meu pensament llisca fàcilment cap a la gran pregunta, el sentit i el misteri de la vida; agraïxo profundament tot l'esforç de les generacions que m'han precedit i sento una tendra veneració per la fe pelada dels meus avantpassats. Com canta l'espiritual negre, *“Give me that old time religion”*.

Jordi  
Graupera



**Es multipliquen les empreses dedicades a l'oci infantil d'estiu** i a tota quanta cosa per tenir els nens entretinguts i cansats. La professionalització d'aquest sector va buidant de mica en mica espais i agrupaments escoltes. I no només perquè hi ha menys nens. Ara els pares busquen empreses de serveis que ofereixin un oci segur i defugun qualsevol compromís. A més, com és natural, molts monitors prefereixen anar allí on paguin. Durant molts anys tothom es reia dels kumbaiàs i molts que ho havien estat en renegaven. No era modern, ni feia guapo ni interessant ser un escolta. Però els agrupaments escoltes han aguantat el país durant dècades. Han forjat un sentiment patriòtic fet de recórrer el país i de parlar amb els pagesos com si fossin el rebost moral de Catalunya. El catalanisme dels escoltes es fonamenta en el coneixement d'arbres, ocells i roques que conformen el territori. Que ser català també és poder donar groc a la gineseta. És el que explica que ser a la natura no és només cosa de badocs pixapins, que és pedagògic trobar-se en un espai primigeni, on l'home és fort només si és harmònic i pacífic amb l'entorn. És un catalanisme basat en la comprensió d'una cultura no com una casualitat sinó com una història que té a veure amb el clima, l'orografia i la geografia, que entén que la toponímia no és arbitrària i que és important saber quin camí du a quin encreuament de quins camins i etcètera. En l'escoltisme hi ha una moral feta de compromisos públics, de voluntat de servei, de respecte a l'altre i d'esforç. Són els que, al capdavall, tenen com a lema el títol d'aquest article i, això, francament, s'enyora molt a Catalunya.

basarda@hotmail.com